

การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียน
ในระบบและนอกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
กรุงเทพมหานคร

นางสาวสุนิสา เซาว์นเมธากิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-552-6
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[17959317

A COMPARISON OF BASIC DEMOCRATIC CONCEPTS AS PERCEIVED BY FORMAL
AND NON-FORMAL EDUCATION STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY
EDUCATION LEVEL, BANGKOK METROPOLIS

Miss Sunisa Chaomatagit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Non-Formal Education

Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-638-552-6

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นางสาวสุนิสา เซาว์เมธากิจ : การเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร (A COMPARISON OF BASIC DEMOCRATIC CONCEPTS AS PERCEIVED BY FORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : ศ.อุ๋นตา นพคุณ, 190 หน้า. ISBN 974-638-552-6

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ระหว่างนักเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปี การศึกษา 2540 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำนวน 515 คน และนักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร กรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 404 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีการรับรู้ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย และด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย อยู่ในระดับที่ปานกลาง แต่นักเรียนมีการรับรู้ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดี
2. นักศึกษานอกระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
3. นักเรียนในระบบโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยต่างกัน แต่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ เขตการเลือกตั้งต่างกัน มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีเพศต่างกัน มีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยต่างกัน แต่ อายุ อาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ เขตการเลือกตั้งต่างกัน มีการรับรู้ ไม่แตกต่างกัน
5. นักเรียนในระบบโรงเรียนมีการรับรู้เรื่องแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่แตกต่างจากนักศึกษานอกระบบโรงเรียน

ภาควิชา ..... การศึกษานอกโรงเรียน.....
สาขาวิชา ..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....
ปีการศึกษา .....
2540

ลายมือชื่อนิสิต ..... สุวิสา เซาว์เมธากิจ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... อุ๋นตา นพคุณ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C843987 MAJOR : NON-FORMAL EDUCATION

KEY WORD : COMPARISON/ DEMOCRATIC/ FORMAL AND NON-FORMAL

SUNISA CHAOMATAGIT : A COMPARISON OF BASIC DEMOCRATIC CONCEPTS AS PERCEIVED BY FORMAL AND NON-FORMAL EDUCATION STUDENTS AT THE UPPER SECONDARY EDUCATION LEVEL, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : PROF. OONTA NOPAKUN, 190 pp. ISBN 974-638-552-6

The purposes of this research were to study and to compare the perception towards the basic democratic concepts. The basic democratic concept according to Chaianan Samutavanit's concepts of three Democratic Components : Ideology, Government, and Way of Life.

The sample used in this research was 515 students of general education stream at the upper secondary level from the schools attached to the secondary education division, the Department of General Education and 404 students from adult schools attached to the Bangkok Non-Formal Education Centres, the Department of Non-Formal Education, in the academic year 1997. The sample was randomized through a Multi-stage random sampling technique. The instruments used for analysis collecting data were; a questionnaire and an interview. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way variance

The results of the study are as follows :

1. The perception of the majority of student in the Formal Education section towards, the basic democratic concept as a whole was at a moderate level. When each component was considered, it was found that they perceived Ideology, and the way of life at a moderate level; but they perceived government at a good level.
2. The perception of the majority of student in the non-formal education towards the basic democratic concept as a whole was at a moderate level.
3. The perception of formal education student who had different variables in their background are, age, educational achievement, incomes and election constituencies were not significantly different. The basic democratic component which was significantly different was the variable of sex.
4. The perception of non-formal education student who had different variables in their background are, age, occupation, educational achievement, incomes and election constituencies were not significantly different. The basic democratic component which was significantly different was the variable of sex.
5. The perception of formal and non-formal education student toward basic democratic concept in 3 component had no significant differences.

ภาควิชา..... การศึกษานอกโรงเรียน.....

สาขาวิชา..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต..... สุนิสา ชาวมตาจิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. นพ. หงษ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ ศาสตราจารย์
อุ้นตา นพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไข
ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนการให้กำลังใจในการวิจัยด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณมา
 ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์กฤษณ์
มงคลสินธุ์ และ ดร.ชาติ แจ่มนุช ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรกุล เจนอบรม ประธานกรรมการสอบ
อาจารย์สุนทร สุนันท์ชัย รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.
อาชัญญา รัตนอุบล กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อคิดเห็นที่เป็น
ประโยชน์อย่างยิ่ง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณเขาว์-คุณสุเอ็ง เขาวนเมธากิจ ที่ให้การสนับสนุน
การศึกษาในทุก ๆ ด้าน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอจนสำเร็จการศึกษา

สุนิสา เขาวนเมธากิจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ท

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	สมมติฐานของการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	8
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ความหมายของประชาธิปไตย	11
	แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย	13
	องค์ประกอบประชาธิปไตย	14
	การศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย	25
	แนวคิดทางการศึกษากับประชาธิปไตย	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในระดับมัธยมศึกษา	
ตอนปลาย	27
เยาวชนกับการเลือกตั้ง	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย	74
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ	
แบบสอบถาม	93
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ	
ประชาธิปไตยรายข้อในแต่ละด้านและโดยภาพรวม	
ทั้ง 3 ด้าน ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน	
และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน	98
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐาน	
เกี่ยวกับประชาธิปไตยตามการรับรู้ของนักเรียน	
ในระบบโรงเรียนและนักศึกษานอกระบบโรงเรียน	
จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	107
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ	
ประชาธิปไตย	128
ตอนที่ 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	130

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
	สรุปผลการวิจัย	137
	อภิปรายผล	148
	ข้อเสนอแนะ	157
	รายการอ้างอิง	160
	ภาคผนวก	165
	หนังสือขอความร่วมมือ	166
	แบบสอบถาม	174
	แบบสัมภาษณ์	188
	ประวัติผู้วิจัย	190

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากร นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา 75
2	จำนวนประชากร นักศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 77
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามเขตการศึกษาและโรงเรียน นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ปีการศึกษา 2540 โรงเรียน สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา 79
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามเขตการศึกษาและโรงเรียน นักศึกษา สายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2540 โรงเรียน ผู้ใหญ่สายสามัญ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 80
5	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนักศึกษา นอกระบบโรงเรียน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา 93
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ ประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียน ในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน 98
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนใน ระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน 101
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และนักศึกษานอกระบบโรงเรียน 104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน และ นักศึกษานอกระบบโรงเรียน 107
10	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ของนักเรียนในระบบโรงเรียนตามการรับรู้ระหว่างนักเรียนชาย-หญิง 108
11	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากอายุที่แตกต่างกัน 109
12	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 110
13	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 112
14	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 113
15	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน 114
16	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน 116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
17	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านวิถีชีวิตประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน 117
18	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน 118
19	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากเขตการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน 119
20	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างนักศึกษาชาย-หญิง 120
21	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากอายุที่แตกต่างกัน 121
22	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากอาชีพที่แตกต่างกัน 122
23	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 123
24	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ด้านรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน 124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
25	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิด พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากรายได้ที่แตกต่างกัน 125
26	สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิด พื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยวิเคราะห์จากเขตการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน 126
27	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ตามการรับรู้ระหว่างนักเรียนในระบบโรงเรียน กับนักศึกษานอกระบบ โรงเรียน 127

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	73
---	----------------------------	----